

Röda Korsets Högskola

Sjuksköterskeprogrammet 180hp

Vetenskaplig metodik III

Självständigt examensarbete, 15 hp

HT 13

Du får nog skylla dig själv, tror jag.

En litteraturstudie om hur stereotyper och myter påverkar attityderna hos studenter till ett offer för våldtäkt

I would say you have yourself to blame, I think.

A literary review about how stereotypes and myths affect student's attitudes towards a victim of rape

Bjarne Albèr och Leonard Jonsson

Handledare:

Examinator:

Sammanfattning

Bakgrund: På senare år har män som våldtäktsoffer fått en ökad uppmärksamhet, men fortfarande fokuseras majoriteten av forskningen på kvinnor. Det finns många olika myter och fördomar som tilldelas våldtäktsoffer. Ett offer för våldtäkt drabbas av både fysiska och psykiska men. Vårdpersonal måste kunna se förbi sina fördomar för att ge adekvat och lika vård till alla individer. **Syfte:** Att belysa skillnader och likheter rörande studenters attityder/föreställningar gentemot män respektive kvinnor som blivit utsatta för våldtäkt.

Metod: En litteraturoversikt gjordes på nio vetenskapliga artiklar med kvantitativ ansats.

Resultat: Resultatet visade att manliga studenter generellt har högre acceptans för våldtäktsmyter gällande både kvinnor och män. Männerna visade upp mer negativa attityder mot offren, tilldelade mer skuld och mindre sympati mot offren än de kvinnliga studenterna. Både kön och sexualitet påverkar attityder mot offret, kvinnor och homosexuella män skuldbeläggs generellt mer än heterosexuella män och homosexuella kvinnor. Mäns och kvinnors föreställningar/uppfattningar om våldtäkt skiljer sig även åt och det visade sig att män och kvinnor föreställer sig olika olägenheter vid våldtäkt. Utbildning visade sig vara en faktor som påverkar attityder, där högre utbildning indikerar på mer positiva attityder mot offret. **Slutsats:** En rad olika myter förekommer och kan kopplas till negativa attityder mot våldtäktsoffer. En skillnad mellan män och kvinnor finns när det kommer till myt-acceptans. Beroende på ett offers sexuella läggning, kön och karaktär förändras synen på den. **Klinisk betydelse:** Kännedom om dessa myter och attityder kan ligga till grund för framtida utbildning hos personal som arbetar inom detta område och hjälpa till att motverka en sekundär traumatisering för våldtäktsoffer. **Nyckelord:** Våldtäkt, Våldtäkt mot män, Sexuella övergrepp, Myter, Attityder.

Abstract

Background: In recent years, male victims of rape have gained increased attention, but the majority of the research still focuses on women. There are many myths and prejudices that affect our attitudes toward victims of rape. A victim suffers from both physical and psychological injuries. Health care personnel have to see beyond their prejudices to give a good and equal care towards all individuals. **Aim:** The aim of this study was to highlight the similarities and differences regarding students' attitudes/beliefs towards male and female rape victims. **Method:** A literature review was written based on nine scientific articles with quantitative approach. **Results:** The results indicated that men generally have a higher acceptance of rape myths regarding both women and men. Men showed more negative attitudes towards victims, allocated more blame and less sympathy toward victims than women. Both gender and sexuality affect attitudes towards victims, women and homosexual men generally received more blame than heterosexual men and homosexual women. Male and female beliefs/perceptions of rape are also different and it turned out men and women produce various nuisances regarding rape. Education were proven to be a factors influencing attitudes, higher education indicates more positive attitudes towards the victim. **Conclusion:** Different kinds of myths exist and can be connected to negative attitudes towards a victim of rape. A difference between men and women exists when it comes to myth acceptance. Depending on the victims sexual orientation, sex and character the view upon it changes. **Clinical implication:** Knowledge about these myths and attitudes can be used for future education for personnel working within this area and to help preventing a secondary victimization for the victim. **Keywords:** Rape, Male Rape, Sexual Assault, Myths, Attitudes.

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Bakgrund	2
Våldtäkt	2
Myter om våldtäkt och sexuella övergrepp	3
Psyksiska och fysiska men av våldtäkt	3
Sekundär traumatisering	4
Sjuksköterskans omvårdnadsansvar	4
Könsroller, sexism och våld	5
Teoretisk referensram.....	6
Problemformulering	7
Syfte	7
Metod	8
Design.....	8
Urval.....	8
Datainsamlingsmetod	9
Dataanalys	9
Etiska aspekter.....	10
Resultat.....	11
Våldtäktsmyter/ stereotyper om kvinnor.....	11
Stereotyper, myter och attityder	12
Stereotyper och myter	12
Våldtäktsmyter/stereotyper om kvinnor.....	12
Våldtäktsmyter/stereotyper om män	12
Sexualitet, homofobi och dess inverkan på myter och stereotyper	14

Uppfattningar om våldtäkt	15
Uppfattningar om våldtäkt mot män	15
Uppfattningar om våldtäkt mot kvinnor	15
Kvinnor och mäns attityder till våldtäkt	16
Utbildningsnivå och dess påverkan på attityder till våldtäkt	17
Diskussion	18
Metoddiskussion.....	18
Resultatdiskussion.....	20
Slutsats	23
Klinisk betydelse	23
Förslag på vidare forskning.....	23
Referenser.....	24
Bilaga 1.	I
Bilaga 2.	III
Bilaga 3.	V

Inledning

Efter en föreläsning vid Röda Korsets Högskola om folkhälsoarbete utifrån våld och våldskadade väcktes vårt intresse för området, då våldtäkt mot män nämndes väldigt lite jämfört med våldtäkt mot kvinnor. Sjuksköterskan är ofta den som först kommer i kontakt med ett våldtäktsoffer till exempel på en akutmottagning eller våldtäktsjour. Vi började fundera över hur män som blivit utsatta behandlas och om det kan finnas en skillnad gentemot hur kvinnor behandlas. När ämnet diskuterades sinsemellan märkte vi hur lite vi egentligen visste om området och hur mycket fördomar som vi kunde räkna upp rörande våldtäkt mot män. Fördomar kan vara något negativt som behöver ifrågasättas då det påverkar människor till att agera utifrån föreställningar som är felaktiga. Därför upplevde vi det relevant att fördjupa oss inom detta område för att få ökad kunskap om vilka fördomar och attityder som kan finnas kring detta ämne, ser det likadant ut för män och kvinnor?

Bakgrund

Våldtäkt

Våldtäkt mot män har under de senaste 20 åren fått en ökad uppmärksamhet. År 1994 ändrades *The Sexual Offence Act* i England så att även våldtäkt mot män blev lagligt erkänt. Forskning om utsatta män är dock fortfarande ett relativt outforskat område jämfört med forskning om utsatta kvinnor (Rogers, 1997). Stuckman-Johnsson och Stuckman-Johnsson (1992) beskriver att män kan utsättas för samma spektrum av olika våldtäktsscenarioer som kvinnor. De kan bli attackerade med vapen, utan vapen, utpressade, hotade, fångade i rum eller bilar, bli fastbundna, våldtagna under berusning eller tvingade av en person med mer makt. Förövaren kan vara känd för offret eller främmande, vara man eller kvinna samt vara i grupp eller ensam. Sexualbrott definieras som följande i Brottsbalk (SFS 1962:700, 6 kap, 1 §)

Den som genom misshandel eller annars med våld eller genom hot om brottslig gärning tvingar en person till samlag eller till att företa eller tåla en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag Detsamma gäller den som med en person genomför ett samlag eller en sexuell handling som enligt första stycket är jämförlig med samlag genom att otillbörligt utnyttja att personen på grund av medvetlöshet, sömn, allvarlig rädsla, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada eller psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i en särskilt utsatt situation. (SFS 1962:700, 6 kap, 1 §)

Den 10 januari stod det skrivet i tidningen Metro att antalet anmälningar av våldtäkt mot män ökar (Olsson, 2013, 10 januari). Av de i den vuxna befolkningen som i Sverige utsätts för våldtäkt och sexuella övergrepp är 96 procent kvinnor (<http://bra.se/bra/brott--statistik/valdtakt-och-sexualbrott.html>). Samtidigt är den snabbast ökande gruppen utsatta för denna typ av brott män. Under 2012 anmälde 133 vuxna män att de blivit utsatta för våldtäkt i Sverige, en siffra som ökat med över 300 procent under en sexårsperiod, enligt statistik från Brottsförebyggande rådet (2012). Som en jämförelse anmälde ca 3300 vuxna kvinnor att de blivit utsatta för våldtäkt under 2012. Statistiken visar dock endast antalet anmälda brott och inte antalet faktiskt drabbade, brottförebyggande rådet nämner att det troligen finns ett stort mörkertal för både män och kvinnor (Brottsförebyggande rådet, 2012). Enbart 19 procent av kvinnorna och 13 procent av männen som blivit våldtagna meddelade att de anmält våldtäkten till polisen i en rapport gjord av National Violence Against Women Survey åren 1995-1996 i England (Padden, 2008). Anledningar till att inte anmäla angreppet som angavs i undersökningen var skam, genans, rädsla för hämnd och att de inte trodde att det var ett fall för polisen, en femtedel svarade att de inte visste varför de inte anmälde (Padden, 2008).

Vearnals och Cambell (2001) beskriver sociala stigma, rädsla för att inte bli trodd och att inte veta vart man ska vända sig som anledningar till att många våldtäkter inte anmäls.

Myter om våldtäkt och sexuella övergrepp

Vanliga myter om våldtäkt mot män kan delas in i tre huvudgrupper; *skuldmyter*, det är mannens fel att han blev våldtagen för att han inte kunde försvara sig; *traumamyter*, män blir inte traumatiserade av att bli våldtagna och *förnekelsemyter*, det är omöjligt att våldta en man (Stuckman-Johnsson & Stuckman-Johnsson 1992). Vanliga myter som beskrivs av Coxell och King (2010) är; män som blivit utsatta för sexuella övergrepp eller våldtäkt av en annan man måste vara homosexuella eller uttryckt sig homosexuellt. Vidare beskrivs myter som att en man inte kan bli tvingad till sex mot sin vilja, män blir mindre påverkade av våldtäkt, att män som själva begår övergrepp måste vara homosexuella och att erektion hos offret vid våldtäkt innebär medgivande till övergreppet (Coxell & King, 2010) samt att män är ansvariga för att inte kunna avvärja attacken (Perrot & Webber, 1996). Myter som dessa är ofta förknippade med föreställningar och stereotyper om vad som är manligt, både på individuell- och samhällsnivå (Ellis, 2002).

Vanliga myter som handlar om våldtäkt och sexuella övergrepp på kvinnor är att alla män är kapabla till våldtäkt, män har sexuella drifter som de inte kan kontrollera, kvinnor vill i hemlighet bli våldtagna, anmälningen var ett försök att hämnas på mannen, det bara var en lögn. Andra vanliga myter är att om inte ett vapen används är det inte våldtäkt, att förövaren nästan alltid är en främling och att om en kvinna en gång haft sex med en man, kan hon inte påstå att hon blivit våldtagen om samma man har sex med henne igen (Deming, Krassen-Covan, Swan & Billings, 2013). Andra myter är att kvinnor provocerar våldtäkt genom riskfullt beteende, att kvinnor gör falska anklagelser om våldtäkt, att våldtäkt inte är skadligt och att kvinnor vill bli/ njuter av att bli våldtagna (Deming et al., 2013; Stuckman-Johnsson & Stuckman-Johnsson, 1992).

Psykiska och fysiska men av våldtäkt

Män som blivit utsatta för våldtäkt och sexuella övergrepp kan uppleva en rad olika men (Coxell & King, 2010; Walker, Archer & Davies, 2005). Enligt Walker et al. är exempel på dessa: förvirring över sin sexuella läggning, problem i sexlivet och problem med att skapa nya relationer. Även humörsvängningar, depression och sömnsvårigheter är problem som kan upplevas hos dessa män. Vanligt är också att den som blivit utsatt beskyller sig själv för våldtäkten, har en känsla av skuld och har självmordstankar (Walker, et al., 2005).

Posttraumatisk stress är ett syndrom som är mycket väldokumenterat (Rogers, 1997) och kan uppstå vid och efter våldtäkt mot både kvinnor och män (Ellis, 2002). Det posttraumatiska stressyndromet vid en våldtäkt bör benämnas som våldtäkts relaterat posttraumatisk stressyndrom efter engelskans Rape Related Post-Traumatic Stress Disorder (RR-PTSD), för att ge en bättre bild över mer specifika reaktioner hos offret vid en våldtäkt (Ellis, 2002). RR-PTSD kan delas in i en akut fas och en långtidsfas (Burgess, 2002, refererad i Padden, 2008) där den akuta fasen kan pågå i några dagar till några veckor och övergår sedan i långtidsfasen. Den akuta fasen kan ta sig uttryck i olika chockreaktioner, kroppslig smärta, och olika emotionella reaktioner. Långtidsfasen involverar för den utsatte, utöver emotionella, sociala och sexuella problem. En studie från USA (Straight & Heaton, 2007) beskriver att sannolikheten att drabbas av en sexuellt överförbar sjukdom efter sexuella övergrepp och/eller en våldtäkt är så hög som 26,3 procent. Exempel på sådana sjukdomar är klamydia, gonorré och HIV.

Sekundär traumatisering

En sekundär traumatisering innebär att offret blir ytterligare traumatiserad av händelsen i en miljö som är tänkt att vara trygg. Sådana miljöer kan vara en akutmottagning, en polisstation eller i hemmet. Dåligt bemötande från de som offret sökt hjälp från som exempelvis en sjuksköterska, en doktor, en familjemedlem eller en psykolog bidrar till att skapa en sekundär traumatisering (Ellis, 2002). Vidare beskriver Ellis hur det dåliga bemötandet ofta beror på att personalen accepterar, medvetet eller ej, de myter som finns om våldtäkt. Andra exempel kan vara en våldtäktsjour som driver sin verksamhet ur ett kvinnoperspektiv men även tar emot våldtagna män vilket gör att behandlingen kan bli felaktig. En person som utsätts för våldtäkt kan förlora all känsla av tillit och för att få tillbaka tilliten är det viktigt att känna sig förstådd, en känsla av förståelse underlättar mottagligheten för att ta emot hjälp och återbyggnaden av tillit (Smith & Kelly, 2001).

Sjuksköterskans omvårdnadsansvar

Socialstyrelsens (2005) kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska beskriver bland annat hur den legitimerade sjuksköterskan skall tillgodose patientens fysiska, psykiska, social, kulturella och andliga omvårdnadsbehov. Sjuksköterskan skall så långt som möjligt lindra lidande och möta patientens sjukdomsupplevelse. Den legitimerade sjuksköterskan skall också aktivt förebygga hälsorisker och motivera till att förändra livsstilsfaktorer om behovet finns. Att utbilda, främja hälsa och att förhindra ohälsa, motverka komplikationer i samband med sjukdom, vård och behandling är andra delar som ingår. Att skapa möjligheter till

samundervisning för olika professioner inom hälso- och sjukvården ökar det multidisciplinära synsättet vilket verkar för att ge patienten optimal vård (Socialstyrelsen, 2005). Flera författare tar upp vikten av att vårdaren ger stöd utan att ta ifrån patienten kontroll, att inte omyndigförklara och behandla patienten som ett passivt objekt. Vårdaren bör låta patienten själv stå i centrum, även om det innebär att lyssna på patientens eget självbeskyllande (Smith & Kelly, 2001; Birkler, 2007). För att kunna återhämta sig från ett våldtäktstrauma behövs stöd från människor i patientens närhet, stödet ger livslust, känsla av förståelse och styrka för att kunna ta de första stegen mot återhämtning (Smith & Kelly, 2001).

Att arbeta med att ge samma stöd till en man som blivit utsatt för våldtäkt som för en kvinna och att eliminera homofobi inom arbetsgruppen är något som våldtagna män pekar ut som råd de vill ge till personal som tar hand om ett våldtäktsoffer (Walker et al., 2005). Män som blivit utsatta för våldtäkt upplever att de som hjälpt dem i vården känts hjälpsamma och stödjande, men samtidigt saknat kunskap om omhändertagandet av ett våldtäktsoffer som är man. Dessa män beskriver även hur de vill att medvetenheten, om att män också kan bli utsatta, bör öka och att större möjligheter ges för att få hjälp etableras. Till exempel genom att skapa våldtäktscenter för män. Smith och Kelly (2001) skriver att i resan mot att återhämta sig från våldtäkt och sexuella övergrepp behövs professionella vårdgivare som är fördomsfria, sympatiska och empatiska.

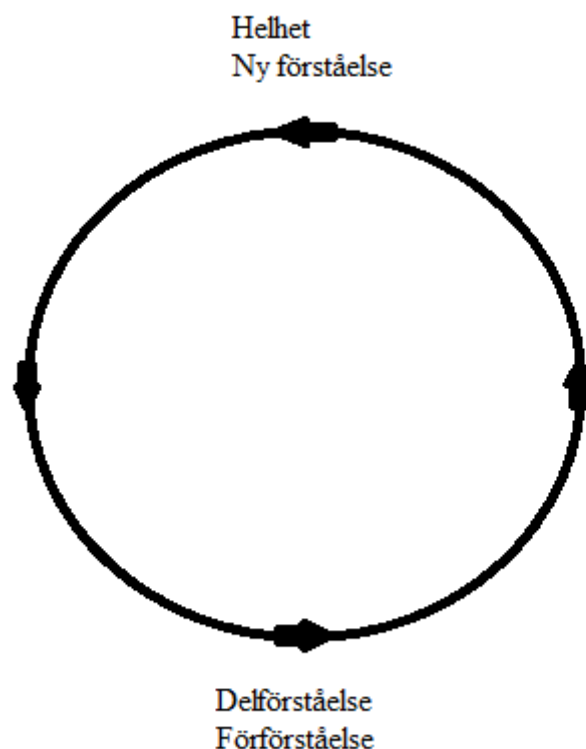
Könsroller, sexism och våld

Socialpsykologen Copezza (2007) beskriver hur uppfattningen om traditionella könsroller ser ut där mannen avbildas som oberoende stark, beskyddande och försörjande och kvinnan som godhjärtad, vänlig, osjälvisk och omsorgsgivande. Dessa könsroller har legat till grund för olika former av förtryck, bland annat sexism, där kvinnan ses som underordnad till mannen och homofobi, där den homosexuella mannen bryter sig loss från den traditionella könsstereotypen om män och därmed ses som ett hot mot den heterosexuella manliga dominansen (Capezza 2007). Psykologerna Glick och Fiske (1997) delade upp sexism i två underkategorier, fientlig sexism och välvillig sexism. Fientlig sexism mot kvinnor innebär att kvinnor är underlägsna män och baseras på negativa stereotyper. Välvillig sexism framhäver positiva värderingar om kvinnan, till exempel att kvinnan ska skyddas av mannen, men grundas i negativa föreställningar om att kvinnan är underlägsen mannen vilket motverkar ett jämlikhetstänk. Copezza (2007) beskriver ett samband mellan åsikter om traditionella könsroller, sexism, homofobi och acceptans för olika typer av våld. I världshälsoorganisationens rapport *World report on violence and health summary* (WHO,

2002) definieras samhällsvåld (interpersonal violence) som våld utövat av en individ eller en liten grupp individer, det inkluderar både våld i hemmet eller ute eller i samhällsliga institutioner, mellan främlingar eller familj och inkluderar allt från fysiskt-, sexuellt- och psykiskt våld samt försummande och berövande våld.

Teoretisk referensram

Referensramen grundas i den filosofiska hermeneutiken utformad av Hans Georg Gadamer (1900-2002) och hans tankar om förståelse. Förståelsens cirkel eller den hermeneutiska cirkeln beskriver hur förståelsen förändras genom att lägga till kunskap, därmed uppnås en ny, ändrad och mer komplett syn på både helheten och dess delar (Figur 1). Man ser tillbaka till utgångspunkten, men nu med nya förutsättningar och en ny förståelse (Birkler, 2007). Alla människor bär enligt Gadamer med sig förförståelse och genom att göra sig medveten om den blir det lättare att ifrågasätta sina fördomar. Som sjuksköterska måste man inse att det är omöjligt att förstå en patient fullständigt. Genom en ödmjuk ansats och att ständigt ompröva sina fördomar kan dessa fördomar förändras och omformas vilket därmed gör att sjuksköterskan kan närma sig patientens livsvärld och ge den bästa vården (Birkler, 2007).

Figur 1. Förståelsens cirkel (Hermeneutiska cirkeln), författarnas tolkning utifrån Gadamer.

Problemformulering

Våldtäkt är ett ämne som är viktigt att diskutera. De män och kvinnor som blivit utsatta lider ofta av både fysiska- och psykiska men som påverkar deras liv negativt. Män som blivit utsatta för våldtäkt är ett område som blivit alltmer diskuterat de senaste 20 åren även om ämnet inte är lika utforskat i jämförelse med utsatta kvinnor. Myter om våldtäkt, sexuella övergrepp, liksom föreställningar om det manliga respektive kvinnliga, kan komma att påverka attityder till de personer som blivit utsatta. En sammanställning av studenters attityder och fördomar rörande män och kvinnor som blivit utsatta för våldtäkt är nödvändig för att få reda på eventuella skillnader samt att öka kunskapen och medvetenheten för att få en bättre förståelse.

Syfte

Att belysa skillnader och likheter rörande studenters attityder/föreställningar gentemot män respektive kvinnor som blivit utsatta för våldtäkt.

Metod

Design

Studien är litteraturbaserad för att skapa en översikt av kunskapsläget kring studenters attityder mot män och kvinnor som blivit utsatta för våldtäkt (Friberg, 2012A). Studien baseras på kvantitativa artiklar för att lättare kunna göra en objektiv jämförelse av resultatet (Bryman, 2011).

Urval

Sökord som användes för att hitta relevanta artiklar var: *Rape, Male, Sexual Assault, Male Rape, Post Traumatic, Adult, Gender, Blame Victim, Attitude*, Myth*, Differences, Adolescent*. För att få fram ett bättre sökresultat kombinerades sökord och avgränsningar för att sortera bort sökträffar som föll utanför intresseområdet (Östlundh, 2012). Sökordet *adolescent* användes för att exkludera artiklar som innehöll artiklar om minderåriga. Eftersom att det var studenters åsikter som skulle studeras inkluderades endast artiklar med studenter med pågående eftergymnasial utbildning till studien. Bland sökningarna i databaserna *Cinahl with full text* och *Medline* användes begränsningarna *Full text* och *Peer Reviewed*. I databasen *Web of Knowledge* saknades dessa kriterier så därför användes begränsningarna år 1990-2013 samt att sökträffarna skulle vara av artikelformat. Samtliga begränsningar har använts till det slutgiltiga urvalet. Antalet träffar varierade från 1356 till åtta. Efter varje sökning gjordes en reflektion om resultatet genererat artiklar som kunde användas i studien, om inte gjordes en ny sökning. Vid ett första urval kom titlarna till stor nytta för att bilda en uppfattning om dess innehåll. För att bilda sig en bättre uppfattning av artiklarna innehåll lästes abstrakt varpå ett andra urval gjordes (Östlundh 2012). I ett tredje urval lästes trettiofyra artiklar i sin helhet, endast de kvantitativa artiklarna inkluderades vilket resulterade i att nitton artiklar blev valda för granskning och analys medan de kvalitativa exkluderades (Bilaga 1).

Slutligen granskades de nitton utvalda artiklarna med hjälp av mallen "Mall för granskning av vetenskapliga artiklar", tagen från Röda Korsets Högskola (2005). Detta gjorde att tio av de artiklar som valts ut föll bort inför resultatanalysen. Denna granskning användes som en kvalitetsbedömning för att bedöma lämplighet för studien och dess vetenskapliga kvalitet (Willman & Stoltz, 2012A).

Datainsamlingsmetod

Först och främst gjordes en inledande sökning för att få en översikt över vad som fanns dokumenterat på området och för att finna relevanta sökord (Östlundh, 2012; Bryman, 2011). Därefter gjordes den egentliga litteratursökningen, tre databaser användes: Cinahl with Full Text, MedLine samt Web of Science. Dessa hämtades ur sökmotorerna EBSCO samt Web of Knowledge. Sökningarna gjordes vid olika datum för att lättare få en överblick och analysera artiklarna. För att smalna av antalet träffar och öka möjligheterna för att hitta relevanta artiklar användes booleanska söktermer som AND, OR, NOT och kombinationer av sökorden (Karlsson 2012). Genom att använda oss av trunkering framkom det variationer på ord som existerade (Karlsson, 2012) (Bilaga 1).

Dataanalys

Till analysen användes Fribergs (2012B) tankar om hur en analys av artiklar skall gå till. Genom att läsa igenom artiklarna flera gånger framgick deras likheter respektive skillnader i teoretiska utgångspunkter, metod, analysgång och syfte. Två artikelmatriser skrevs individuellt. Relevanta resultat sammanfattades och kategorier/teman som var gemensamma för artiklarna skapades. Därefter granskades, jämfördes och diskuterades dessa två matriser. Likheter respektive skillnader i matriserna diskuterades sinsemellan, detta för att öka pålitligheten för resultatet och de teman som tagits fram (Wallengren & Henricson, 2012) samt för att minska risken för att dra felaktiga slutsatser inför resultatpresentationen (Forsberg & Wengström, 2008). En sammanställning skedde sedan utifrån dessa två matriser i form av en modifierad artikelmatris, som utgick från Willman och Stoltzs tabell (2012B) om hur resultat från granskning av artiklar presenteras (Bilaga 2). De teman som kom fram presenterades och jämfördes sedan i resultatdelen. Dessa teman var: stereotyper, myter och uppfattningar påverkar attityder, kvinnor och mäns attityder till våldtäkt, utbildning och dess påverkan på attityder till våldtäkt samt ålder och dess påverkan för attityder. Ytterligare en tabell, med inspiration från Willman och Stoltz (2012C), skapades för att göra en översikt över hur respektive teman vi fann var förankrade i resultatstudierna (Bilaga 3). De fyra funna temana presenteras med hjälp av underkategorier som framkom under skapandet av resultatdelen. Resultatet diskuterades utifrån kvantitativa och kvalitativa artiklar för att det skulle kunna föras en bredare diskussion.

Etiska aspekter

Etiska principer för omvårdnadsforskning i Norden har tagits fram av Northern Nurses Federation (NNF, 2003). Principerna utgår från Förenta Nationernas deklaration av de mänskliga rättigheterna, *autonomiprincipen*, *att göra gott*, *att inte skada* samt *rättvisprincipen*. Autonomiprincipen bygger på självbestämmande, värdighet, integritet och sårbarhet. Principen om att inte skada innebär att forskningen inte får ha skadlig inverkan på dess deltagare samt att förhindra och minska risken för obehag (NNF, 2003). Samtliga artiklarna som användes till litteraturstudien var ”peer reviewed”, godkända av en etisk kommitté och innehöll beskrivningar om hur autonomiprincipen och skadepincipen respekterats (Polit och Beck, 2013). Principen om att göra gott bygger på att forskningen ska vara till nytta både på individ- och samhällsnivå (NNF, 2003). Denna litteraturöversikt skapade en bild av hur fördomar om våldtäktsoffer ser ut, genom att tillföra ny kunskap påverkas fördomar och värderingar och en ny reviderad förförståelse kan skapas (Birkler, 2007). En viktig del av rättvisprincipen är att se till att utveckla kunskap för hur alla patientgruppers lidanden kan motverkas (NNF, 2003), varpå både män och kvinnor har inkluderats i studien. Vi har även försökt att behandla resultatet så objektivt som möjligt och att redovisa och förmedla samtliga resultat i relation till syftet (Forsberg & Wengström, 2008; NNF, 2003).

Resultat

De fyra övergripande teman om studenters attityder och uppfattningar som redovisas i resultatet är: stereotyper myter och attityder, uppfattningar om våldtäkt, kvinnor och mäns attityder till våldtäkt samt utbildningsnivå och dess påverkan på attityder till våldtäkt. Dessa teman presenteras i sin tur med underkategorier (Figur 2, Bilaga 3).

Figur 2. Översikt av temana och dess underkategorier.

Stereotyper, myter och attityder

Stereotyper och myter

Studenter av manligt kön visade större benägenhet att acceptera våldtäktsmyter än de studerande kvinnorna (Davies, Gilston, & Rogers, 2012; Chapleau, Oswald, & Russell, 2008; Kassing & Prieto, 2003). Det fanns myter som accepterades i större grad hos alla respondenter, oavsett kön. Dessa var att attacken var mer allvarlig om offret var gift, att våldtäkten är möjlig att undvika, att människor ofta felaktigt anklagar varandra för våldtäkt samt att acceptansen för samhällsvåld i samhällskontext inte påverkar huruvida en våldtäkt sker eller inte. En myt rörande våldtäkt som ej accepterades av respondenterna, oavsett kön, var att om gärningsmannen kände offret kan det inte kallas våldtäkt (Kassing & Prieto, 2003).

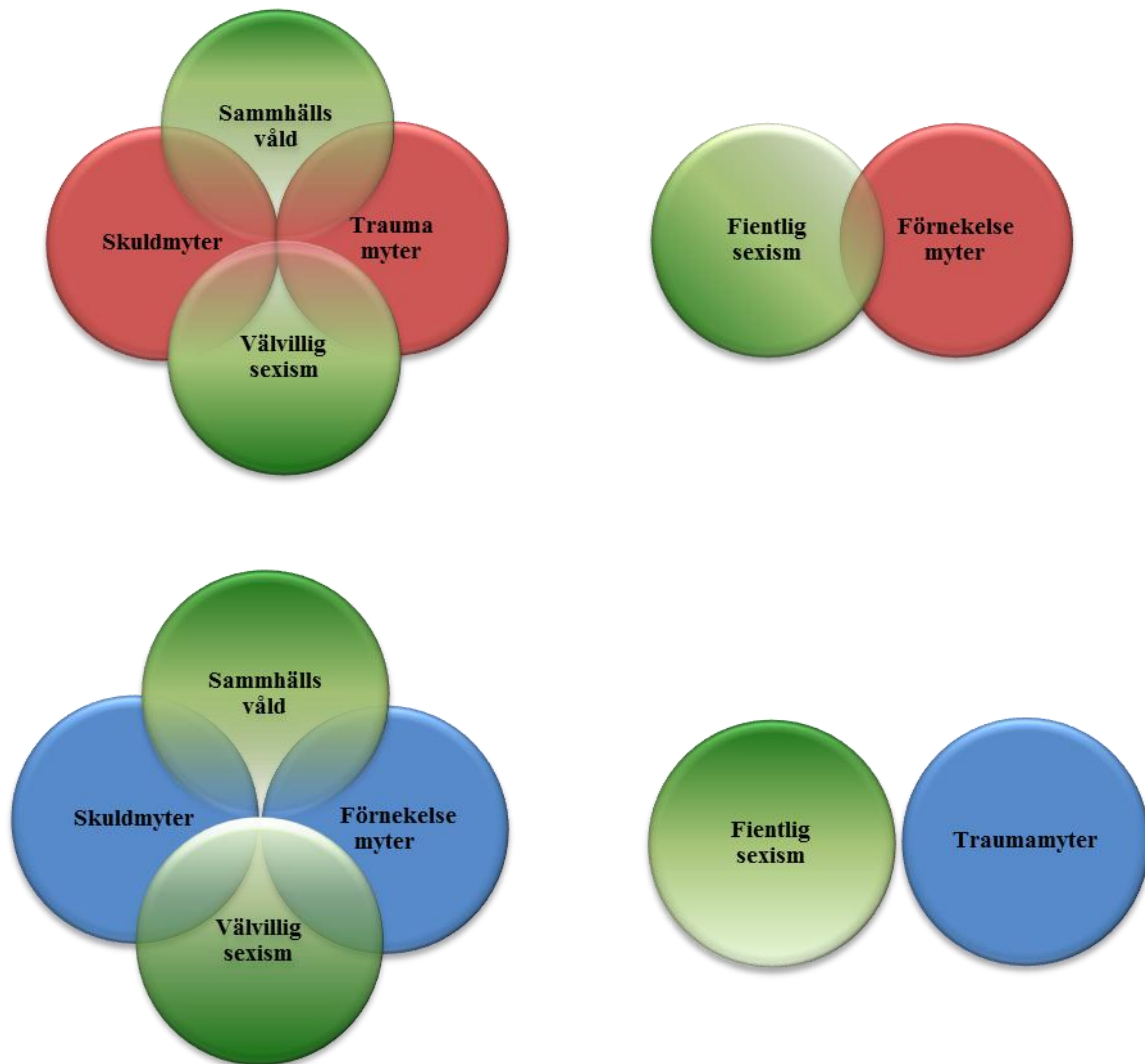
Våldtäktsmyter/stereotyper om kvinnor

Studenter av manligt kön visade högre acceptans än studenter av kvinnligt kön för våldtäktsmyter om kvinnor (Davies et al., 2012; Chapleau et al., 2008). Myter och stereotyper som till exempel att sexuellt erfarna kvinnor tar mindre skada av våldtäkt, att val av yrke samt hur de klär sig och uppför sig är orsaker till att kvinnor blir våldtagna (White & Robinson-Kurpius, 1999), att kvinnor har en undermedveten sexuell åtrå till förövaren (Wakelin & Long, 2003), fick mer bifall av studenter av manligt kön än de av kvinnligt.

Våldtäktsmyter/stereotyper om män

Studenter av manligt kön visade högre acceptans än kvinnliga studenter för våldtäktsmyter om män (Davies et al., 2012; Chapleau et al., 2008). Både männen och kvinnorna var stödjande av de tre huvudmyterna som, först skuld-myter, därefter trauma-myter och sist förnekelse-myter, denna rangordning sågs endast hos männen (Chapleau et al., 2008). Kassing och Prieto (2003) fann att förnekelse-myter totalt avfärdades av både kvinnor och män som utbildar sig till kuratorer. Skuldmyter däremot styrktes av kurators-studenterna. Chapleau et al. (2008) undersökte underliggande ideologier för att se om det fanns olika orsaker till att de olika myterna stöddes av studenter av manligt respektive kvinnligt kön. Bland kvinnor var accepterade av "väl villig sexism" och "samhällsvåld" positiva indikatorer för accepterade av våldtäkt mot män gällande skuldmyter och traumamyter. Bland män var accepterade av "väl villig sexism" och "samhällsvåld" positiva indikatorer för accepterade av våldtäkt mot män för skuldmyter och förnekelsemyter. Fientlig sexism var en marginell indikator för våldtäkts-acceptans bland kvinnor och förnekelsemyter (Figur 3). Davies et al. (2012) bekräftar sambandet mellan fientlig sexism och accepterade av våldtäkt mot män och fann

även att accepterande av våldtäkt mot kvinnor var en indikator, men motsäger sambandet med välvillig sexism. Skuldbeläggande av offret, synen på allvarlighetsgraden kan också indikera acceptansen för myterna (Davies et al., 2012).

Figur 3. Diagram som beskriver sambandet mellan ideologier och myter. Grön färg indikerar ideologi medan blå respektive röd färg indikerar typ av myt och kön. Blå färg står för män, röd färg står för kvinnor.

Sexualitet, homofobi och dess inverkan på myter och stereotyper

Studenter av kvinnligt kön tillskriver mer skuld på homosexuella våldtäktsoffer än heterosexuella offer oavsett kön. Bland studenter av manligt kön läggs mer skuld på homosexuella män än heterosexuella män och homosexuella kvinnor. Heterosexuella kvinnor blev mer skuldbelagda än homosexuella kvinnor och heterosexuella män (Wakelin & Long, 2003). Homosexuella män ansågs ha en högre undermedveten åtrå att bli våldtagna och förövaren kan därmed inte hållas ansvarig till samma grad som om han våldtagit en kvinna eller en heterosexuell man. Den homosexuella mannen anses inte heller ha rätt till att skuldbelägga förövaren i samma grad som homosexuella kvinnor eller heterosexuella män som blivit våldtagna. Studenter av både manligt och kvinnligt kön ansåg att homosexuella offer lättare kan undvika att bli våldtagna än heterosexuella offer, dessa åsikter fick mer stöd av männen än av kvinnorna (Wakelin & Long, 2003). Davies et al. (2012) bekräftar att manliga studenter, i större utsträckning än kvinnliga, är skuldbeläggande mot homosexuella män och inte ser lika allvarligt på homosexuella offer som är män. Davies, Rogers och Bates (2008) visar att homosexuella män som gör motstånd när de blir våldtagna skuldbeläggs mer än om de inte gjort motstånd. Anderson (2007) visar i sin studie att män som blivit utsatta för våldtäkt kan, oavsett sin sexualitet, bli utsatta för homofobiska attityder.

Uppfattningar om våldtäkt

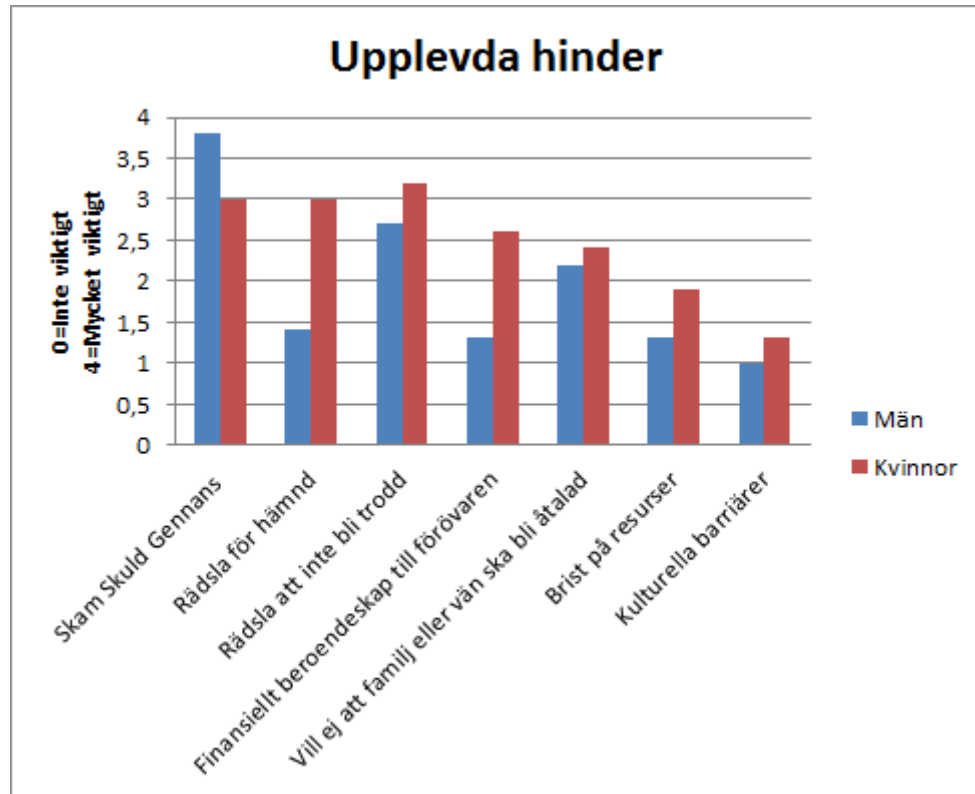
Uppfattningar om våldtäkt mot män

Anderson (2007) visar i sin undersökning att studenter av manligt kön, oftare än de av kvinnligt, beskriver ett våldtäktsscenario där en man är offer för våldtäkt, som utförd av en främling än våldtäkt utförd av en bekant. Oberoende av kön beskrevs i undersökningen att våldtäkten skedde genom penetration, att offret var mindre än förövaren, den sexuella kontakten och sexuell orientering hade betydelse för händelsen (hos både offret och förövaren), dock mer frekvent i männens beskrivningar av våldtäkt. Kvinnliga studenter beskrev oftare förövaren som större och starkare och oftare att offret skämdes, kände sig smutsig och förnedrad i de scenarierna där offret var man. Sable, Danis, Mauzy och Gallagher (2006) fann att skam, skuld, genans och oro för att andra skall få reda på vad som hänt är vanligt förekommande upplevda hinder för att inte berätta om/anmäla våldtäkt. Även rädsla för att inte bli trodd på var vanligt förekommande. Dessa hinder upplevs av både män och kvinnor men upplevs starkare bland män. Förlusten av personlig värdighet var också ett tema som hos män kunde ses som ett hinder för att göra en anmälan/berätta om våldtäkten. Ett av de största upplevda hindren för manliga studenter att våga berätta om, eller anmäla våldtäkt, uppgavs vara rädsla för att bli betraktade som homosexuella (Sable, et al. 2006).

Uppfattningar om våldtäkt mot kvinnor

Studenter av kvinnligt kön beskrev, i undersökningen gjord av Andersson (2007), en våldtäkt utförd av en främling i större utsträckning, förövaren var en okänd man, han använde tvång och överföll offret, våldtäkten skedde på natten, offret hade ett gott rykte och var diskret klädd. Kvinnor beskrev förövaren som större och starkare än offret medan studenter av manligt kön beskrev att offret skämdes, kände sig smutsig samt förnedrad i de scenarion där en kvinna var offer. Män beskrev ett scenario där den som våldtog var en bekant i högre grad och att offret spenderat tid med förövaren innan våldtäkten ägde rum. Enligt männen skedde våldtäkten inomhus och gick att undvika. Totalt sett var det fler våldtäkter utförda av en bekant i beskrivningarna där offret var en kvinna än en man (Anderson, 2007). Upplevda hinder som var specifika enbart för kvinnor för att inte berätta om och anmäla våldtäkt var rädsla för hämnd, att de var finansiellt beroende av förövaren/förövaren hindrade dem från att söka hjälp (Sable et al., 2006). I mindre grad förekom även upplevda hinder som att inte vilja anmäla/åtala en familjemedlem eller en vän. Andra hinder var brist på resurser för att söka hjälp och att kulturella- och/eller språkbarriärer utgjorde ett hinder för att söka hjälp. Teman

som rör rädsla, brist på resurser som ekonomi och socialt stöd, samt en vilja att skydda förövaren var vanligare hinder för kvinnor än för män till att göra en anmälan/berätta om våldtäkt (Figur 4).

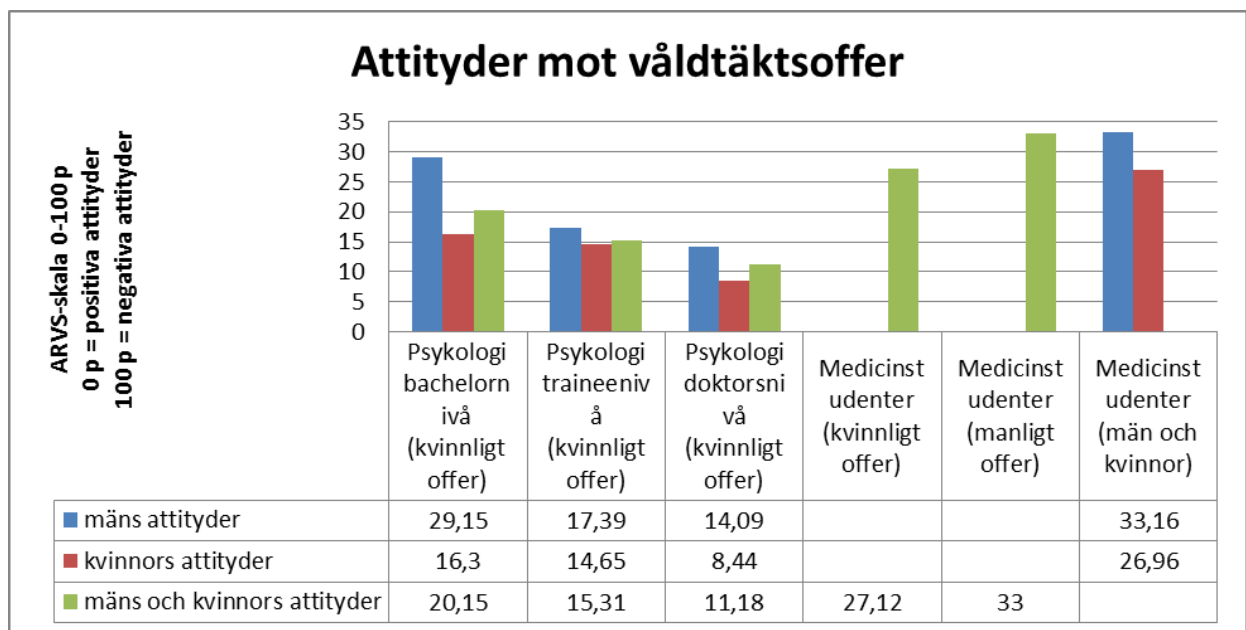
Figur 4. En likertskala användes för att mäta studenters upplevda hinder för att inte anmäla en våldtäkt, 0=inte viktigt 4 = mycket viktigt (Sable et al., 2006).

Kvinnor och mäns attityder till våldtäkt

Studenter av manligt kön har mer negativa attityder mot våldtäktsoffer än de studenter som är kvinnor (White & Robinson-Kurpius 1999). Anderson och Quinn (2009) visar att detta gäller för offer av båda könen samt att offer som är män tilldelas generellt mer negativa attityder än kvinnliga offer av både män och kvinnor (Figur 5). Män lägger mer skuld på offret (Wakelin & Long, 2003; Davies et al., 2008) och ser mindre allvarligt på våldtäkten (Davies et al., 2008). I ett scenario där motståndsggraden hos ett offer användes som variabel kom Davies et al. (2008) fram till att män lägger mer skuld på ett offer som är man och som inte gjorde motstånd än på ett offer som kämpade emot. Kassing och Prieto (2003) bekräftar att både män och kvinnor tycker att män som blivit våldtagna borde gjort motstånd. Anderson (2007) framtar i sin studie att män som blir våldtagna ofta förlöjligas samt att allvaret i attacken förringas, främst av andra män.

Utbildningsnivå och dess påverkan på attityder till våldtäkt

Utbildningsnivå hade enligt White och Robinson-Kurpius (1999) studie inverkan på huruvida respondenterna svarade gentemot olika påståenden om våldtäkt. Deltagarna i studien var indelade i tre olika grupper där utbildningsnivåer (avklarad utbildning respektive pågående) varierade från doktorsgrad/mastersgrad, traineegrad till bachelorsgrad med psykologi inriktning. När kvinnor och män i de olika nivåerna av utbildning jämfördes visade det sig att män hade mer negativa attityder än kvinnor bland doktorsnivån samt bachelornivån, ingen skillnad noterades bland män och kvinnor i traineenivån. De med bachelorsgrad hade mest negativa attityder till våldtäktsoffer. Vidare visade resultatet att detta även gällde för de andra grupperna. Alltså hade de med traineegrad mer negativa attityder än de med mastersgrad (Figur 5).

Figur 5. ARVS-skalan (Attitudes toward Rape Victim Scale). Figuren visar attityder mot ett våldtäktsoffer och en jämförelse mellan män och kvinnor med olika nivåer i utbildning (White & Robinson-Kurpius, 1999; Anderson & Quinn, 2009).

Diskussion

Resultatet visade att manliga studenter generellt har högre acceptans för våldtäktsmyter gällande både kvinnor och män. Männen visade upp mer negativa attityder mot offren, tilldelade mer skuld och mindre sympati mot offren än de kvinnliga studenterna. Både kön och sexualitet påverkar attityder mot offret, kvinnor och homosexuella män skuldbeläggs generellt mer än heterosexuella män och homosexuella kvinnor. Mäns och kvinnors föreställningar/uppfattningar om våldtäkt skiljer sig även åt och det visade sig att män och kvinnor föreställer sig olika olägenheter vid våldtäkt. Utbildning visade sig vara en faktor som påverkar attityder, där högre utbildning indikerar på mer positiva attityder mot offret.

Metoddiskussion

En litteraturöversikt sammanställer ett brett spektrum av artiklar för att fastställa den absoluta fronten av dagens forskning (Friberg, 2012A). I sju av artiklarna som granskades nämndes det hur lite forskning det finns med fokus på män som offer, detta gör att ämnet attityder till våldtäktsoffer mot män och kvinnor inbjuder till att göra en litteraturöversikt. I litteraturöversikten användes kvantitativa artiklar. En av fördelarna med kvantitativ forskning är att den har högre validitet och reliabilitet än kvalitativ forskning, samtidigt kritiserar den för att inte vara anpassad för sociala studier och att kvalitativa forskare ser miljö och situationen ur ett gräsrotsperspektiv (Bryman, 2011). Anledningen till att basera översikten på kvantitativ forskning och inte kvalitativ, var den kvantitativa forskningens koppling till positivismen, det går att vara objektiva vid framställningen och jämförandet av resultaten (Bryman, 2011; Forsberg & Wengström, 2008).

Litteraturöversikten baserades på nio kvantitativa artiklar, två med enbart fokus på kvinnor fyra med enbart fokus på män och tre som undersöker både manliga och kvinnliga studenters attityder mot ett våldtäktsoffer. Här kan ett begränsat antal artiklar ses som en svaghet. (Forsberg & Wengström, 2008). Med fler artiklar med fokus på kvinnor hade grupperna varit jämnare och en jämförelse hade lättare kunnat göras. En styrka i urvalet var att många av artiklarna hade använt samma eller liknande skattningsskalor, vilket ökar trovärdigheten i resultatet och jämförelserna (Henricsson, 2012). Artiklarna som analyserats och jämförts var alla skrivna i USA eller England vilket gör att resultatet därmed måste tolkas utifrån en västerländsk kontext i fråga om kultur och värderingar. Detta har både styrkor och svagheter. En styrka var att artiklarna kan ses som representativa även för Sverige, då kulturella likheter

delas med ursprungsländerna. En svaghet är att studien inte är representativ ur ett globalt perspektiv. Tidsskillnaden mellan artiklarna var 13 år (1999-2012). Vi valde att ta med artiklar med detta tidsspann då det genererade bäst sökresultat.

Att studenters attityder analyseras kan ses som en styrka med anledning av att studenter är en grupp som riskerar att utsättas för våldtäkt och sexuella övergrepp i större grad än resten av befolkningen (Talbot, Neill & Rankin, 2010).

Under den inledande litteratursökningen fick vi en överblick inom det valda ämnesområdet. Vidare valdes sedan sökord ut som ansågs svara mot syftet för att fortsätta sökningen. Friberg (2012B) beskriver hur kritik mot denna typ av litteraturstudier har framförts då det finns en risk för selektivt urval. Sökmetoden som användes kan ur denna synvinkel ges kritik. De sökord som valdes ut valdes utifrån de artiklar som genererades. En egen förförståelse om ämnet och syftet kan också ha bidragit till detta. Genom ett kritiskt förhållningssätt till urvalet av studierna kunde vi motverka detta. För att öka pålitligheten ska databassökningarna göras individuellt för att se om samma artiklar väljs ut. Detta gjordes inte vilket kan ses som en svaghet. Däremot granskades de artiklar som valdes ut individuellt inför sista urvalet, vilket ökar trovärdigheten (Henricson, 2012). Forsberg och Wengström (2008) nämner både Cinahl och Medline som bra databaser för att hitta omvårdnadsvetenskaplig forskning, men dessa databaser kändes begränsade då många träffar som hade kunnat användas inte gick att få tag på.

Alla artiklarna var skrivna på engelska och fick översättas när resultatet skulle presenteras, delar av innehållet kan ha gått förlorat och eventuella feltolkningar kan ha gjorts eftersom engelska inte är vårt modersmål. Att vi både tolkade och analyserade artiklarna individuellt ökade trovärdigheten och reliabiliteten till analysen (Henricson, 2012). Några av de variabler som förekom i artiklarna användes inte i alla artiklar som till exempel etnicitet och ekonomi. Även om dessa variabler visade statistiskt signifikans i några av dessa studier är det oklart hur det sett ut om lika variabler använts i alla artiklar. Studien har skrivits så objektivt som möjligt, men eftersom att förförståelsen är omöjlig att bortse från riskerar objektiviteten att falla (Birkler, 2007). Här kan även en diskussion föras över huruvida vi själva har haft fördomar och attityder som kan ha påverkat vår syn på vissa texter negativt respektive positivt.

Resultatdiskussion

Fem av de artiklar som användes visade att män generellt har mer negativa attityder och/eller högre acceptans för våldtäktsmyter än vad kvinnor har (White & Robinson-Kurpius 1999; Anderson & Quinn, 2009; Davies et al., 2012; Chapleau et al., 2008; Kassing & Prieto, 2003), vilket stöds av Talbot et al. (2010). Män tilldelade också mer skuld och mindre sympati mot ett offer för våldtäkt (Davies et al, 2008; Wakelin & Long, 2003). Att män tilldelar mer skuld till offret stöds även av Whatley och Riggio (1993). Enligt Chapleau et al. (2008) visade både män och kvinnor gav stöd till skuld, trauma och förnekelsemyter när offret var man.

I artikeln skriven av White och Robinson-Korpius (1999) framkom det att män i större mån accepterar myter som: hur kvinnor klär sig, var de arbetar eller hur de uppför sig gör kvinnor mer eller mindre ansvariga för att en våldtäkt sker. Dessa myter fick mer stöd av män i båda dessa studier vilket kan tolkas som att män tror mer på att våldtäkten är något som kan påverkas av individens eget handlande. Skillnaden här mellan män och kvinnor skulle då vara att män tror mer på skuldmyter som denna. Detta kan kopplas till en studie gjord av Whatley och Riggio (1993) där resultatet visade att det lades mer skuld på ett våldtäktsoffer med ett brottsregister än ett utan. Studien visade också att män, mer än kvinnor, trodde på tanken om att "människor får vad de förtjänar" oavsett kön. Något som vidare kan stödja White och Robinson-Korpius (1999) är en intervjudeltagares beskrivning i Knutagårds (2009) avhandling där deltagaren beskriver händelsen med frasen "den som ger sig in i leken, får leken tåla", vilket kan tyda på att denna sorts myt accepterats. Gadamer talar om hur mötet med en annan människa alltid utgår från en förförståelse (Birkler, 2007). Redan vid en första blick tillskriver människor varandra intentioner, meningar eller motiv som baseras på en människas sätt att vara, klädstil eller röstläge. Förförståelsen kan även låsas fast vilket innebär att personen placeras in i ett fack, eller "jag känner till den sorten", vilket i sig inte behöver vara något negativt. I myten ovan om att kvinnor förtjänar våldtäkt utifrån klädstil, arbete eller uppförande skulle då enligt Gadamer kunna förklaras utifrån förförståelsen om den andre (Birkler, 2007).

Resultatet visade att män som blir våldtagna utsätts för mer negativa attityder än kvinnor, framförallt av män, och att män oavsett sin sexualitet riskerar att utsättas för förnedring och betraktas som homosexuella. (Andersson och Quinn, 2009; Andersson, 2007). De största svårigheterna för män att berätta att de blivit utsatta för våldtäkt handlade om rädsla att betraktas som homosexuella, rädsla att inte bli trodda och förlusten av personlig värdighet och

manlighet (Sable et al., 2006). Andersson och Doherty (2004) förklarar att våldtagna män står inför ett val efter attacken, antingen kan de lida i tystnad eller riskera att bli förlöjligade/förnedrade och få sin manlighet ifrågasatt. Att inte kunna lita på sin omgivning, vara rädd för att skuldbeläggas och att dömas diskuteras av Smith och Kelly (2001), de kommer fram till att tillit och stöd från personer i ens omgivning underlättar uppstarten av återhämningsprocessen. I likhet med Gadamers tankar förklarar de att det är viktigt att försöka möta offrets livsvärld och inte beröva denne kontrollen genom att gå in i mötet med förutfattade meningar (Smith & Kelly, 2001; Birkler, 2007).

Den allmänna uppfattningen hos både kvinnor och män var att en man ska göra motstånd när han blir våldtagen, dock ändrades uppfattningen till att han inte skulle ha gjort motstånd om han var homosexuell (Davies et al. 2008; Kassing och Prieto, 2003). Något som kan kopplas till traditionella könsroller beskriver mannen som stark och beskyddande (Capezza, 2007), om en man blivit våldtagen betyder det att han misslyckats i sin roll och detta kan vara en anledning till att han skuldbeläggs hårdare. Vidare förklarar Capezza att homosexuella män ses som ett hot mot traditionella manliga könsroller och den nuvarande manliga dominansen i samhället.

Resultatet visade att fördomar förändras beroende på offrets sexualitet och kön. Översikten visade att heterosexuella kvinnor och homosexuella män skuldbelades hårdare och möttes av mer negativa attityder än heterosexuella män och homosexuella kvinnor (White & Robinsson-Kurpius, 1999; Wakelin & Long, 2003; Davies et al., 2012). Anledningen till att heterosexuella män och homosexuella kvinnor möts av mindre negativa attityder, efter att de har blivit våldtagna, kan bero på att de avviker från den sexuella normen, i de fall där förövaren är en man. Andersson och Doherty (2004) bekräftar att det finns attityder som talar för att lidandet är svårare för de som utsätts för ett övergrepp som avviker från normativ heterosexuell praxis och därav behandlas dessa offer med mer sympati/empati. Ett tydligt exempel på fördomar som grundas i detta kan hittas i studien av Wakelin och Long (2003) som visade att både homosexuella män och heterosexuella kvinnor ansågs ha en undermedveten åtrå att bli våldtagna, troligen på grund av att våldtäkten inte avviker från deras sexuella norm. Det kan även ha något att göra med att homosexuella män och heterosexuella kvinnor som blir våldtagna beryktas som mer promiskuösa av personer som stödjer stereotyper (Wakelin & Long, 2003). Masser, Lee och McKimmie (2009) påvisar delvis dessa attityder i sin studie som visade att mer skuld läggs på kvinnor som bryter den

traditionella bilden av ett offer där kvinnan framställs som kyskt och respektabel samt var oförtjänt av angreppet, jämfört med mot-stereotypen där kvinnan beskrivs som sexuellt erfaren, dricker, klär sig och beter sig utmanande. Gadamer talar om hur mötet med en annan människa alltid utgår från en förförståelse (Birkler, 2007). Redan vid en första blick tillskriver människor varandra intentioner, meningar eller motiv som baseras på en människas sätt att vara, klädstil eller röstläge. Förförståelsen kan även låsas fast vilket innebär att personen placeras in i ett fack, eller "jag känner till den sorten", vilket i sig inte behöver vara något negativt. Homosexuella män och sexuellt erfarna kvinnor ges mer skuld vid våldtäkt (Wakeling & Long, 2003; White & Robinson-Kurpius, 1999). Copezza (2007) förklarar att det finns en koppling mellan könsstereotyper, sexism och homofobi, där människor med stark tro på könsroller är mer troliga att ha sexistiska och homofobiska attityder samt att de skuldbelägga kvinnor och män som avviker från traditionella könsroller i högre grad. Anderson och Doherty (2004) diskuterar fördomar och attityder som ställs i förhållande till sexuell erfarenhet, sexuell läggning och kön. De fann stöd i sin studie för att det existerar attitydskillnader mot homosexuella män och heterosexuella kvinnor i form av att allvarsgraden i angreppet och bemötandet samt att personer som avviker från traditionella könsroller blir förlöjligade.

Utbildning visade sig påverka våldtäktsattityder, högre utbildning hade en positiv inverkan på attityder mot offer (White & Robinson-Kurpius, 1999). Studien av White och Robinson-Kurpius (1999) undersökte attityder hos psykologistudenter och olika professionella utövare, där kan sambandet ses som ett resultat av specialinriktad träning.

Slutsats

En rad olika myter existerar och kan kopplas till negativa attityder mot våldtäktsoffer. En skillnad mellan de studenter som var kvinnor och de som var män existerar, där framförallt män accepterar myter i större utsträckning. Synen på ett våldtäktsoffer förändras beroende på offrets sexualitet, kön och karaktär. Detta kan förklaras utifrån olika föreställningar och stereotyper som handlar om det manliga och kvinnliga. Diskussionen har delvis handlat om hur förförståelse kan ligga till grund för att kunna förstå de drabbade bättre. Myter verkar existera och accepteras på både ett samhälleligt-, individuellt- och professionellt plan.

Klinisk betydelse

Att vara medveten om myter och fördomar gör att sjuksköterskan aktivt kan arbeta för att försöka förstå och dela med sig av kunskap om de myter och attityder som finns. Genom att känna till sina egna fördomar kan sjuksköterskan arbeta för att undvika sekundär traumatisering samt att ge ett bättre omhändertagande. Denna litteraturstudie kan användas i utbildningssyfte för att ge sjuksköterskor och annan vårdpersonal en bättre inblick i vilka myter och attityder som finns och hur dessa påverkar ett våldtäktsoffer negativt.

Förslag på vidare forskning

Utbildning och inkomst påverkade attityder mot våldtäktsoffer men det ges ingen förklaring till varför, detta är ett område som borde utforskas vidare. Under artikelsökningarna fann vi att mycket få svenska studier på ämnet har gjorts och därmed känns det extra relevant att titta närmare på hur attityderna ser ut inom Sverige, framförallt inom hälso- och sjukvården och polisväsendet då det ofta är de institutioner som ett våldtäktsoffer först kommer i kontakt med.

Referenser

- *Anderson, I. (2007). What is typical rape? Effects of victim and participant gender in female and male rape perception. *British journal of psychology*, 46 225-245.
doi:10.1348/014466606X101780
- Anderson, I. & Doherty, K. (2004). Making sense of male rape: constructions of gender, sexuality, and experience of rape victims. *Journal of community and applied social psychology*, 14 85-103. doi:10.1002/casp.765
- *Anderson, I & Quinn, A. (2009). Gender differences in medical students' attitudes towards male and female rape victims. *Psychology, Health & Medicine*, 14(1) 105–110.
doi:10.1080/13548500802241928
- Birkler, J. (2007). *Filosofi och omvårdnad: Etik och människosyn filosofi och omvårdnad*. (1. uppl.) Stockholm: Liber
- Brottsförebyggande rådet (2012). *Anmälda brott: Slutgiltig statistik för 2012*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet. Från
http://bra.se/download/18.22a7170813a0d141d21800062966/1364374639661/Sammanfattning_anmalda_2012.pdf
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (2., [rev.] uppl.) Malmö: Liber.
- Capezza, M. N. (2007). Homophobia and sexism: The pros and cons to an integrative approach. *Integrative Psychological & Behavioral science*, 41 248–253
doi:10.1007/s12124-007-9033-8
- Coxell, A.W. & King, M.B. (2010). Male victims of rape and sexual abuse. *Sexual and relationship therapy*, 25(4) 380-391. doi:10.1080/14681994.2010.518725
- *Chapleau, M. K., Oswald, L. D. & Russell, L. B. (2008). Male rape myths: the role of gender, violence, and sexism. *Journal of Interpersonal violence*, 23(5) 600-615.
doi:10.1177/0886260507313529
- *Davies, M. Gilston, J & Rogers, P. (2012). Examining the relationship between male rape myth acceptance, victim blame, homophobia, gender roles, and ambivalent sexism. *Journal of Interpersonal violence*, 27(14) 2807-2823. doi:10.1177/0886260512438281

- *Davies, M. Rogers, P & Bates, J-A. (2008). Blame towards male rape victims in a hypothetical sexual assault as a function of victim sexuality and degree of resistance. *Journal of homosexuality*, 55(3) 533-544. doi:10.1080/00918360802345339
- Deming, E. M., Krassen-Covan, E., Swan, C. S. & Billings, L. D. (2013). Exploring rape myths, gendered norms, group processing, and the social context of rape among college women: A qualitative analysis. *Violence against women*, 19(4) 465-485 doi:10.1177/1077801213487044
- Ellis, C. D. (2002). Male rape: The silent victim. *Collegian*, Vol 9(4) 34-39. Hämtad från databasen MEDLINE
- Forsberg, C. & Wengström, Y. (2008). *Att göra systematiska litteraturstudier: värdering, analys och presentation av omvårdnadsforskning*. (2., [uppdaterade] utg.) Stockholm: Natur & Kultur.
- Friberg, F. (2012A). Att välja ämne och modell för sitt examensarbete. I B. Friberg, F. (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning i litteraturbaserade examensarbeten* (s. 97-100). Lund: Studentlitteratur
- Friberg, F. (2012B). Att göra en litteraturoversikt. I B. Friberg, F. (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning i litteraturbaserade examensarbeten* (s. 133-143). Lund: Studentlitteratur
- Glick, P., & Fiske, S. T. (1997). Hostile and benevolent sexism: Measuring Ambivalent Sexist Attitudes Toward Women. *Psychology of Women Quarterly*, 21(1) 119-135
doi:10.1111/j.1471-6402.1997.tb00104.x
- Henricson, M. (2012). Diskussion. I B. Henricsson, M. (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad* (s.471-478). Studentlitteratur
- Lawler, A.D. (2002). *Gender sexual orientation and victim blame regarding male victims of sexual assault*. Drexel university. hämtad från http://idea.library.drexel.edu/bitstream/1860/62/2/DeVries-Lawler_thesis.pdf
- *Kassing, R. L. & Prieto, R. L. (2003). The rape myth and blame-based beliefs of counselors-in-training toward male victims of rape. *Journal of counseling & development*, 81 455-461. Hämtad från databasen Web of science.
- Karlsson. E. K. (2012). Informationssökning. I B. Henricson, M. (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad* (s. 95-113). Studentlitteratur

- Knutagård, H. (2009). "men du har ju blivit våldtagen": om våldtagna mäns ordlöshet. Malmö: SRHR, Socialmedicinska enheten, Universitetssjukhuset MAS. Hämtad från: http://www.ynic-scc.se/public/arkiv/documents/Mina_papper/Manligvaldtakt_bnd_knutagard_lowres.pdf
- Masser, B., Lee, K. & McKimmie, M. B. (2009). Bad woman, bad victim? Disentangling the effects of victim stereotypicality, gender stereotypicality and benevolent sexism on acquaintance rape victim blame, *Sex Roles* 62 494–504 doi:10.1007/s11199-009-9648-y
- Northern Nurses Federation (2003). Ethical guidelines for nursing research in the Nordic countries. Hämtad från Sykepleien, <http://www.sykepleien.no/ikbViewer/Content/337889/SSNs%20etiske%20retningslinjer.pdf>
- Olsson, E. (2013, 10 januari). Fler män anmäler våldtäkt. *Metro*. Hämtad från <http://www.metro.se/nyheter/fler-man-anmaler-valdtakt/EVHmai!ydLHUnNQHMI7k/>
- Padden L. M. (2008). Sexual violence and the Silent Reaction to rape: implication for nurses. *Nursing for women's health*, 12(2). 106-113. Hämtad från databasen Cinahl with full text
- Perrott, B. S. & Webber, N. (1996). Attitudes toward male and female victims of sexual assault. *Journal of psychology & human sexuality* 8(4) 19-38 doi: 10.1300/j056v08n04_02
- Polit, D.F. & Beck, C.T. (2013[2014]). *Essentials of nursing research: appraising evidence for nursing practice*. (8. ed.) Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins.
- Rogers, P. (1997). Post-traumatic stress disorder following male rape. *Journal of mental health*, 6(1), 5-9. Hämtad från databasen Cinahl with full text
- Röda Korsets Högskola (2005). Mall för granskning av vetenskapliga artiklar. Hämtad från: www.rkh.se/PageFiles/466/mall_granskning.pdf
- Socialstyrelsen. (2005). *Kompetensbeskrivning för legitimerad sjuksköterska*. Hämtad 26 september, 2013, från Socialstyrelsen, http://www.socialstyrelsen.se/lists/artikelkatalog/attachments/9879/2005-105-1_20051052.pdf

- *Sable, R. M., Danis, F., Mauzy, L. D. & Gallagher, K. S. (2006). Barriers to reporting sexual assault for women and men: Perspectives of college students. *Journal of american college health*, 55(3) 157-162. Hämtad från databasen MEDLINE
- SFS 1962:700. Brottsbalken. Hämtad 26 Augusti, 2013, från Riksdagen, http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Brottsbalk-1962700_sfs-1962-700/#K6
- Smith, M., & Kelly, L. (2001). The journey of recovery after a rape experience. *Issues In Mental Health Nursing*, 22(4), 337-352. Hämtad från database MEDLINE
- Stuckman-Johnsson, C & Stuckman-Johnsson, D. (1992). Acceptance of male rape myths among college men and women. *Sex Roles* 27(3-4) 85-100. doi:10.1007/BF00290011
- Straigt, J.D. & Heaton, P.C. (2007). Emergency department care for victims of sexual offense. *American journal of health-system pharmacists* 64, 1845-1850. doi:10.2146/ajhp060346
- Talbot, K., Neill, K. & Rankin, L. (2010). Rape accepting attitudes of university undergraduate students. *Journal of Forensic nursing*, 6(2010), 170-179. doi:10.1111/j.1939-3938.2010.01085.x
- Vearnals, S. & Cambell, T. (2001). Male victims of male sexual assault: a review of psychological consequences and treatment. *Sexual and Relationship therapy*, 49(3) 279-286. doi:10.1080/14681990120064522
- *Wakelin, A. & Long, M. K. (2003). Effects of victim gender and sexuality on attributions of blame to rape victims. *Sex roles*, 49(9/10) 477-487. doi:0360-0025/03/1100-0477/0
- Walker, J., Archer, J. & Davies, M. (2005). Effects of rape on men: a descriptive analysis. *Archives of sexual behavior*, 34(1), 69-80. doi:10.1007/s10508-005-1001-0
- Wallengren, C. & Henricson, M. (2012). Vetenskaplig kvalitetssäkring av literaturbaserat examensarbete. I B. Henricsson, M. (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad* (s. 95-113). Studentlitteratur
- Whatley, M. & Riggio, R. (1993). Gender differences in attributions of blame for male rape victims. *Journal of interpersonal violence*, 8(4), 502-511. Hämtad från databasen SAGE Social Science Collections.

- *White, H. B. & Robinson-Kurpius, E. S. (1999). Attitudes toward rape victims: Effects of gender and professional status. *Journal of Interpersonal violence*, 14(9), 989-995. doi:10.1177/088626099014009006
- Willman, A. & Stoltz, P. (2012A). Metasyntes. I B. Henricson, M. (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad* (s.458 - 468). Studentlitteratur
- Willman, A. & Stoltz, P. (2012B). Tabell 26.1 Resultat från granskning av vetenskaplig kvalitet [tabell]. I B. Henricson, M. (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad* (s.465). Studentlitteratur
- Willman, A. & Stoltz, P. (2012C). Tabell 26.2 Översikt över respektive temans förankring i inkluderade studier [tabell]. I B. Henricson, M. (Red.), *Vetenskaplig teori och metod: från idé till examination inom omvårdnad* (s.465). Studentlitteratur
- World Health Organization (2002). *World report on violence and health: summary*. Geneva: World Health Organization. Från:
http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf
- Östlundh, L. (2012). Informationssökning. I B. Friberg, F. (Red.), *Dags för uppsats: Vägledning för litteraturbaserade examensarbeten* (s. 57-80). Lund: Studentlitteratur

*Artikel använda i resultatdelen

Bilaga 1.

Datum	Sökord	Databaser	Urvalsbegränsningar/sök kriterier	Träffar	Lästa abstrakta	Lästa artiklar	Granskade artiklar	Urval	Artikel nr
20130903	Rape AND Male AND Sexual Assault	Cinahl,Medline	Full text, Peer reviewed,(1990-2013, Articles)	42	8	3	1	0	
20130903	Male Rape	Cinahl,Medline	Full text, Peer reviewed, (1990-2013, Articles)	8	5	2	2	1	1
20130903	Rape AND Post Traumatic AND Male	Cinahl,Medline	Full text, Peer reviewed, (1990-2013, Articles)	8	2	2	2	0	
20130903	Rape AND Adult	Cinahl, Medline	Full text, Peer reviewed, (1990-2013, Articles)	174	10	2	2	1	7
20130903	Gender AND Rape	Cinahl,Medline	Full text, Peer reviewed, (1990-2013, Articles)	42	5	2	2	1	2
20130909	Male rape	Web Science	of Articles, 1990-2013, (Full Text, Peer reviewed)	1356	0	0	0	0	
20130909	Male rape AND sexual assault NOT adolescent AND victim	Web Science	of Articles, 1990-2013, (Full Text, Peer reviewed)	225	20	6	2	2	5,4

20130909	Male rape AND blame NOT Adolescent	Web Science	of	Articles, 1990-2013, (Full Text, Peer reviewed)	97	15	11	4	1	6
20130909	Rape AND Attitude* AND Myth* AND Gender AND male AND Victim	Web Science	of	Articles, 1990-2013, (Full Text, Peer reviewed)	41	5	3	2	1	8
20130909	Male rape AND victim AND attitude AND blame AND differences	Web Science	of	Articles, 1990-2013, (Full Text, Peer reviewed)	26	4	3	2	2	9,3

Bilaga 2.

Artikelnr	Artikel	Problem och syfte	Urval	Analys	Teman
1	Anderson, I. (2007) What is typical rape? Effects of victim and participant gender in female and male rape perception. British journal of psychology. United Kingdom	Att undersöka skillnader mellan uppfattningar av typisk våldtäkt mot män respektive kvinnor.	119 studenter, 62 kvinnor och 57 män. Medelålder 21 år.	Respondenterna fick ett häfte med instruktionen att beskriva en typisk våldtäkt, hälften fick beskriva våldtäkt mot män och andra hälften mot kvinnor. Detta analyserades, kodades och kategoriserades därefter.	Tema 1 Tema 2 Tema 3
2	Anderson, I & Quinn, A. (2009) Gender differences in medical students' attitudes towards male and female rape victims. Psychology, Health & Medicine. United Kingdom	Att undersöka medicinstudenters attityder till våldtäktsoffer, män och kvinnor.	240 elever vid Medicinprogrammet, 120 män och 120 kvinnor. Slumpmässigt urval. Medelålder 24 år.	Tvärsnittsstudie Variationsanalys. Modifierad ARVS*.	Tema 2
3	Chapleau, M. K., Oswald, L. D. & Russell, L. B. (2008) Male rape myths: the role of gender, violence, and sexism. Journal of interpersonal violence. United States of America	Att undersöka myter om våldtäkt mot män. Även titta närmare på vad som kan vara förklaringen/faktorer till ökat stöd för myter om våldtäkt mot män. Studien jämför också skillnader mellan mäns och kvinnors acceptans för våldtäkt mot män och kvinnor.	423 studenter 147 män och 276 kvinnliga. Studenter rekryterades från ett katolsk universitet och ett "vanligt" universitet. Medelålder 20 år.	Tvärsnittsstudie, Variationsanalys. 5 stycken mätinstrument med olika frågor för att mäta acceptans till våldtäktsmyter om män, kvinnliga våldtäktsmyter, ambivalent sexism, acceptans av nära-relations våld.	Tema 1
4	Davies, M. Gilston, J & Rogers, P. (2012) Examining the relationship between male rape myth acceptance, victim blame, homophobia, gender roles, and ambivalent sexism. Journal of interpersonal violence. United Kingdom	Att undersöka samband mellan våldtäkts myt-acceptans, kvinnliga myter om våldtäkt, attityder kring homosexuella män, kön och sexism, skuld på offret och allvarlighetsgrad för våldtäkten.	323 studenter, 146 män 177 kvinnor. Medelålder 24 år.	Tvärsnittsstudie. Ett häfte för att mäta attityder och myt-acceptans delades ut. Häftet bestod av MRMS** IRMS*** ARGMS**** SRQ***** ASI***** AMI***** samt olika scenarion. Alla frågor och påståenden graderades med en 7 poäng likert skala.	Tema 1 Tema 2

5	Davies, M. Rogers, P & Bates, J-A. (2008) Blame towards male rape victims in a hypothetical sexual assault as a function of victim sexuality and degree of resistance. Journal of homosexuality. United Kingdom	Att undersöka hur kvinnor och män reagerar/tycker/svarar på ett hypotetiskt case med ett våldtäkts offer som är man.	183 studenter 70 män 113 kvinnor. Slumpmässig rekrytering vid universitetet. Medelålder 21 år.	Tvärnsnittsstudie, Multivariationsanalys. Fyra olika häften innehållande scenarion där män blir våldtagna användes. Varje scenario följdes av 12 frågor som graderades med poäng från 1-7.	Tema 2 Tema 3
6	Kassing, R. L. & Prieto, R. L. (2003) The rape myth and blame-based beliefs of counselors-in-training toward male victims of rape. Journal of counseling & development. United States of America	Att undersöka acceptansen av myter om våldtäkt, skuld-baserade attribut som tillskrivs ett våldtäktsoffer som är man hos kurator-studenter. Är kön, grad av motstånd, erfarenhet av behandling variabler som påverkar stödjandet av myter?	183 studenter. 110 kvinnor och 73 män. Medelålder 32 år.	Tvärnsnittsstudie, Multivariationsanalys. Ett häfte skickades ut, häftet bestod av tre frågeformulär, och ett formulär där respondenternas demografi kontrollerades. SDS*****, ARMS*****, RSQ*****.	Tema 1 Tema 3 Tema4
7	Sable, R. M., Danis, F., Mauzy, L. D. & Gallagher, K. S. (2006) Barriers to reporting sexual assault for women and men: Perspectives of college students. Journal of American college health. United States of America	Att undersöka vilka upplevda hinder det finns till att anmäla sexuella övergrepp och våldtäkt.	215 studenter, 97 män och 118 kvinnor. Medelålder 18-19 år.	The Rape and Sexual Assault Awareness Campus Survey, 76 frågor/påståenden med 27 faktorer, 14 för män och 13 för kvinnor undersöktes i resultatet.	Tema 2
8	Wakelin, A. & Long, M. K. (2003) Effects of victim gender and sexuality on attributions of blame to rape victims. Sex roles. United Kingdom	Att undersöka huruvida kön och sexuell läggning spelar in vid föreställningar om våldtäkt som begås av en man.	221 universitetsstudenter, 113 män och 108, kvinnor. Slumpmässig rekrytering runtom på campus. Medelålder 22år	Tvärnsnittsstudie, Multivariationsanalys. Ett scenario med tillhörande frågeformulär delades ut till respondenterna, 16 frågor innehållande 6 teman där respondenterna fick svara på en skala mellan 1-7 till hur mycket de höll med.	Tema 1 Tema 2 Tema 3
9	White, H. B. & Robinson-Kurpius, E. S. (1999) Attitudes toward rape victims: Effects of gender and professional status. Journal of interpersonal violence. United States of America	Att undersöka huruvida kunskaps/utbildningsnivå påverkar attityder till våldtäkt. Använder variabler som kön och ålder.	197 deltagare 60 män och 137 kvinnor. De rekryterades från tre stycken grupper med olika lång erfarenhet.	Tvärnsnittsstudie, Variansanalys. ARVS.	Tema 1 Tema 3 Tema4

*Attitudes Toward Rape Victim Scale, **Male Rape Myth Scale, *** Illinois Rape Myth Scale, ****Affective Reactions Toward Gay Men Scale, ***** Social Roles Questionarie, ***** Ambivalent Sexism Inventory, ***** Ambivalence Toward Men Inventory, *****Marlowe-Crowne Social Desirability Scale, Short Form, ***** Acceptance of Rape Myth Scale, *****Rape Scenario and Questionarie

Bilaga 3.

Artikelnr	Stereotyper, myter och attityder				Uppfattningar om våldtäkt		Kvinnor och mäns attityder till våldtäkt	Utbildningsnivå och dess påverkan på attityder till våldtäkt
	Underkategorier	Stereotyper och myter kvinnor	Våldtäktsmyter/stereotyper om män	Våldtäktsmyter/stereotyper om kvinnor	Sexualitet, homofobi och dess inverkan på myter och stereotyper	Uppfattningar om våldtäkt mot män		
1				X	X	X	X	
2							X	
3	X	X	X					
4	X	X	X	X				
5				X			X	
6	X		X				X	
7					X	X		
8		X		X			X	
9		X					X	X